

88. Financial accounting : Tools for business decision making / John Wiley & Sons Inc.  
– New York, 2000
89. Intermediate accounting / Loren A. Nicolai, John D. Bazley, Richard G. Schroeder,  
Isaac N. Reynolds. – Boston : Kent Publishing Company, 1982. – 1172 p.
90. Lucey, T. Cost and management accounting / T. Lucey. – L. : DP Publications Ltd;  
Aldine Plase, 1995. – 285 p.
91. Pratt, J. Financial accounting / J. Pratt. – Glenview : Scott, Forestman and  
Company, 1990. – 905 p.
92. Robert, M. Swanson. Accounting / M. Robert. – Cininnati : South-Western  
Publishing, 1988. – 652 p.
93. Robert, N. Anthony, James S. Reece Accounting principles / Robert N. Anthony,  
James S. Reece. – Chicago : IRWIN, 1995. – 686 p.
94. Rosen, L. S. Canadian Financial Accounting. Principles and issues / L. S. Rosen, M.  
H. Granof. – Scarborough: Prentice-Hall of Canada, Ltd., 1980. – 765 p.
95. Sylvain, F. Comptabilitein intermediaire. Theorie comptable et modalites  
d'appliantion / F. Sylvain. – Canada. –1984. –1386 p.

Додаток А

Визначення поняття “необоротні активи” у довідниковій літературі

Ознаки	Засоби праці	Матеріальні активи (засоби, ресурси)	Нематеріальні активи (засоби, ресурси)	Фінансові активи (засоби, ресурси)	Строк служби (використання) більше 1 року	Призначені не для продажу	Багаторазово беруть участь у виробничому процесі	Узагальнюючий показник, який характеризує в грошовому виразі весь капітал підприємства	Частина капіталу	Переносять свою вартість на новий продукт частинами	Всі активи, які не є оборотними	Сукупність майнових цінностей	Довгострокові активи	Мають довгострокові строки амортизації	Грошові кошти вкладені в
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
І.	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-
ІІ. <i>олли Ж.-К.</i>	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	+	-	-
ІІІ. <i>А.А., Ш., за Е.Б.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-
	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-
ІV. <i>Ф.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
V. <i>Ф.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
VI. <i>А.</i>	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
VII. <i>Д.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
VIII. <i>А.Я.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-

## Продовження дод.А

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
<i>Дяченко В.П.</i>	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-
<i>Загородній А.Г., Вознюк Г.Л.</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-
<i>Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партин Г.О.</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	+
<i>Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С.</i>	+	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-
<i>Златогоров В.Г.</i>	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-
<i>Костюк П.А.</i>	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Кузнецов В., Михайленко О.</i>	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Лапушта М.Г.</i>	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-
<i>Мельник Л.Г.</i>	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Мочерний С.В.</i>	-	+	+	+	+	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-
<i>Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устинко О.А., Юрій С.І.</i>	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б.</i>	-	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-
<i>Сигел Дж., Шим Дж.</i>	-	+	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Уолт Н., Маркізе Я., Лайнз Д., Мартин Б.</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-
<i>Фаминский И.П.</i>	-	-	-	-	+	-	+	-	-	+	-	+	-	+	-	-
<i>Шишханов М.О.</i>	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-

## Додаток Б

### Поняття основних засобів та основних фондів

№ з/п	Автор	Визначення
1	2	3
1	Іванніков С.Н.	Основні засоби – частина майна в матеріально-речовій формі, яка належить підприємству на правах власності і використовується в якості засобів праці протягом періоду, який перевищує один операційний цикл
2	Омельченко О.Ю.	Основні засоби – матеріальні активи, придатні для використання у процесі діяльності суб'єкта підприємництва або установи (організації), які втрачають свою вартість частково, шляхом перенесення її на новоодержаний продукт, та очікуваний термін використання (експлуатації) яких становить більше одного року (або операційного циклу)
3	Янчев А.В.	Основний капітал – довгострокові матеріальні та нематеріальні активи, кошти, які авансовані на їх відтворення, що беруть участь багаторазово у процесі кругообігу та переносять свою вартість частково на продукт, що знову виготовляється
4	Зюкова М.М.	Основні засоби – це частина майна підприємства, що показується в активі балансу
5	Гаврилук Л.І.	Основні засоби — матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року
6	Завадський Й.С., Осовська Г.В., Юркевич О.О.	Основні фонди — засоби праці, які беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється

1	2	3
7	Бутинець Ф.Ф.	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік)
8	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партич Г.О.	Засоби основні – термін бухгалтерського обліку, синонім економічного поняття „основні фонди”. До ОЗ відносять матеріальні активи, які підприємство формує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування (експлуатації) яких перевищує рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).
9	Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устинко О.А., Юрій С.І.	Основні фонди – техніко-економічна форма засобів праці, що функціонують у виробничому процесі протягом багатьох кругооборотів, частково, в міру зношування, переносять свою вартість на новостворений продукт, відтворюючись через кілька виробничих циклів, але не розкривають свої соціально-економічної сутності

Додаток В

Зразок 1

Типова форма ОЗ-1  
Затверджена  
Наказом Мінстату України  
від 29.12.1995 р. № 352

\_\_\_\_\_ (підприємство, організація)

Ідентифікаційний код ЄДРПУО									

Код за УКУД									

**АКТ  
приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів**

Здавач	Одержувач	Дебет		Кредит		Первісна (балансова) вартість	Шифр		Код	
		Рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку	Рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку		Інвентарний	Заводський	Рахунки та об'єкти аналітичного обліку (для віднесення амортизаційних відрахувань)	Група основних засобів
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Номер документа		Дата складання		Код особи, яка відповідає за збереження основних засобів			Код виду продукції	
Строк корисного використання	Метод нарахування амортизації	Ліквідаційна вартість	Устаткування		Рік випуску (побудови)	Дата введення в експлуатацію (місяць, рік)	Номер паспорта	
			Вид	Код				
12	13	14	15	16	17	18	19	

На підставі наказу, розпорядження \_\_\_\_\_ від “\_\_\_” \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

№ \_\_\_\_\_, проведено огляд \_\_\_\_\_, (найменування об'єкта)

що приймається (передається) в експлуатацію від \_\_\_\_\_

Покупна вартість становить \_\_\_\_\_ грн., в тому числі ПДВ \_\_\_\_\_ грн.

Місцезнаходження об'єкта: у момент приймання (передачі) об'єкт знаходиться в \_\_\_\_\_

Коротка характеристика об'єкта: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Об'єкт технічним умовам відповідає (не відповідає) \_\_\_\_\_

(вказати, що саме не відповідає)

Доробка не потрібна (потрібна) \_\_\_\_\_

(вказати, що саме потрібно)

Підсумки іспитів об'єкта. Висновок комісії: \_\_\_\_\_

Додаток. Перелік технічної документації: \_\_\_\_\_

Голова комісії \_\_\_\_\_  
(посада) (підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)

Члени комісії \_\_\_\_\_  
(посада) (підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)

\_\_\_\_\_ (посада) (підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)

\_\_\_\_\_ (посада) (підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)

Об'єкт основних засобів прийняв \_\_\_\_\_  
(посада) (підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)

Об'єкт основних засобів здав \_\_\_\_\_  
(посада) (підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)

Відмітка бухгалтерії про відкриття картки або переміщення об'єкта

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.

Головний бухгалтер \_\_\_\_\_





Цех, відділ, дільниця, лінія	Дебет		Кредит		Сума	Номер		Код		Строк корисного викорис- тання	Метод нараху- вання амортизаці ї	Устаткування		Рік випус- ку (побу- дови)	Дата введення в експлуа- тацію (місяць, рік)	Ліквіда- ційна вартість
	Раху- нок, суб- ра- хуно к	Код аналі- тичног о обліку	Раху- нок, суб- раху- нок	Код аналі- тич- ного облік у		Инвен- тарни й	Завод- - ський	Рахунка та об'єкта аналітич- ного обліку (для відне- сення аморти- заційних відраху- вань)	Група основн их засобів			Вид	Код			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

Комісія, призначена наказом (розпорядженням) від “\_\_\_” \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р. № \_\_\_\_\_ на підставі \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_ зробила огляд \_\_\_\_\_  
 (найменування об'єкта)

В результаті огляду комісія встановила:

1. Надійшов на підприємство “\_\_\_” \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р.
2. Кількість ремонтів \_\_\_\_\_ на суму \_\_\_\_\_ грн.
3. Маса об'єкта за паспортом \_\_\_\_\_
4. Наявність дорогоцінних металів \_\_\_\_\_
5. Технічний стан та причина списання \_\_\_\_\_

Висновок комісії: \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_

Додаток.

Перелік документів, що додаються

Голова комісії

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Члени комісії

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по-батькові)

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по-батькові)

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Зворотна сторона форми ОЗ-3

РОЗРАХУНОК РЕЗУЛЬТАТІВ СПИСАННЯ ОБ'ЄКТА

Витрати на списання			Надійшло від списання				
Найменування документа	Статті витрат	Сума	Найменування документа	цінностей		кількість	сума
				вид	номенклатурний №		
1	2	3	4	5	6	7	8

Результати списання \_\_\_\_\_

У картці \_\_\_\_\_ вибуття основних засобів відмічено

“ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.









## Додаток Г

### Елементи облікової політики щодо основних засобів

<i>№</i>	<i>Елемент облікової політики</i>	<i>Пояснення, коментарі</i>
1	2	3
1	Облікова одиниця основних засобів	Альтернативні варіанти для вибору облікової одиниці бухгалтерського обліку основних засобів: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів або частина такого активу, що контролюється підприємством
2	Мінімальна вартість об'єкта основних засобів	Підприємство має право самостійно встановлювати мінімальну вартість об'єкта основних засобів і вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. Враховуючи те, що в податковому обліку мінімальна вартість об'єкта основних засобів становить 1000 грн., на практиці більшість підприємств зазначають саме таку вартісну межу віднесення об'єкта до основних засобів (понад 1000 грн.) або до малоцінних необоротних матеріальних активів (менше 1000 грн.)

1	2	3
3	<p>Умови збільшення первісної вартості об'єктів основних засобів за рахунок витрат на капітальний ремонт</p>	<p>Витрати на капітальний ремонт об'єктів основних засобів можуть бути визнані капітальними інвестиціями, якщо вони можуть бути ідентифіковані з окремою амортизованою частиною (компонентом) основних засобів.</p> <p>Вартість капітальних робіт, що призводять до збільшення очікуваних майбутніх економічних вигод від використання об'єкта основних засобів, включається до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості основних засобів. Підставою для визнання капітальними інвестиціями витрат, пов'язаних з поліпшенням основних засобів, є зростання внаслідок цих витрат очікуваного терміну корисного використання об'єкта, кількості або якості продукції (робіт, послуг), яка виробляється (надається) цим об'єктом.</p> <p>Витрати, пов'язані з необоротними матеріальними активами, що виникають після їх придбання або створення, вчасно списують як витрати звітного періоду, в якому вони понесені. Проте ці витрати можуть бути капіталізовані, тобто додані до балансової вартості необоротного матеріального активу, якщо: а) існує ймовірність, що ці витрати призведуть до збільшення первісно очікуваних економічних вигод; б) ці витрати можна достовірно оцінити та віднести до конкретного активу.</p>
4	<p>Порядок встановлення строку корисного використання (експлуатації) основних засобів</p>	<p>Строком корисного використання (експлуатації) об'єкта є період часу, упродовж якого підприємство передбачає використовувати відповідний об'єкт або кількість одиниць продукції (послуг), яку підприємство очікує отримати від використання основного засобу. Строк корисного використання відображає наміри керівництва підприємства щодо використання певного об'єкта основних засобів з урахуванням накопиченого досвіду та оцінки ринкової ситуації. При цьому строк корисного використання об'єктів основних засобів можна переглядати.</p>



1	2	3
5	Класифікація основних засобів для нарахування амортизації і їх переоцінки	В П(С)БО 7 “Основні засоби” зазначена класифікація основних засобів для цілей бухгалтерського обліку. При цьому в Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів вказано, що підприємство може розширювати зазначену класифікацію, поділяючи у групах (підгрупах) основні засоби на власні, орендовані і такі, що перебувають в експлуатації, запасі, оренді, ремонті, на модернізації, реконструкції, добудові, в частковій ліквідації тощо. Підприємство також може встановлювати класифікацію основних засобів для нарахування амортизації та їх переоцінки відповідно до тої, яка передбачена у податковому обліку, що надана в пп. 8.2.2 Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств”.
6	Порядок визначення ліквідаційної вартості основних засобів	При зарахуванні нових об’єктів до складу основних засобів визначити їх ліквідаційну вартість через декілька років достатньо важко. Тому часто підприємства в наказі про облікову політику вказують, що ліквідаційна вартість об’єкта дорівнює нулю, а вартість, що амортизують, відповідає первісній вартості об’єкта.
7	Методи нарахування амортизації основних засобів	Чинним законодавством передбачено наступні методи нарахування амортизації основних засобів: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий і метод, передбачений податковим законодавством. Підприємство може встановити різні методи нарахування амортизації для різних облікових груп об’єктів основних засобів (крім землі та капітальних інвестицій).
8	Методи нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів	Основними методами амортизації інших необоротних матеріальних активів є прямолінійний і виробничий. При нарахуванні амортизації малоцінних необоротних активів і бібліотечних фондів можуть застосовуватися і такі методи нарахування амортизації: – нараховувати у першому місяці використання об’єкта у розмірі 50% вартості, та решти 50% вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом; – нараховувати в першому місяці використання об’єктів 100% його вартості

1	2	3
9	Порядок і умови переоцінки основних засобів та інших необоротних матеріальних активів	Вартість об'єктів основних засобів, що відображена в обліку і балансі, може не відповідати їх реальній вартості. Тому підприємства мають право здійснювати переоцінку об'єктів основних засобів. Діючі стандарти не відносять переоцінку до обов'язкових заходів. Тому підприємство самостійно приймає рішення щодо необхідності її проведення. Слід пам'ятати, що коли переоцінюється певний об'єкт основних засобів, необхідно переоцінити об'єкти групи основних засобів, що належать до певної групи основних засобів
10	Порядок використання сум дооцінки основних засобів та обмеження розподілу додаткового капіталу в результаті до оцінки основних засобів між власниками	Відповідно до П(С)БО 7 “Основні засоби” у примітках до фінансової звітності наводиться інформація про зміну розміру додаткового капіталу в результаті переоцінки основних засобів та обмеження щодо його розподілу між власниками (учасниками). Отже, в наказі про облікову політику доцільно вказати обмеження розподілу додаткового капіталу в результаті дооцінки основних засобів між власниками (учасниками) при їх виході із товариства, а саме: розподіляти між засновниками, які виходять із товариства, або не розподіляти.
11	Періодичність зарахування сум дооцінки основних засобів до нерозподіленого прибутку	Відповідно до П(С)БО 7 “Основні засоби” підприємство має право встановлювати періодичність (період) зарахування сум дооцінки основних засобів до нерозподіленого прибутку щомісяця, щокварталу, раз на рік або при вибутті об'єктів основних засобів, які раніше були переоцінені
12	Порядок застосування методики суми втрат від зменшення корисності та вигод від відновлення корисності основних засобів	Порядок застосування методики визначення суми втрат від зменшення корисності та вигод від відновлення корисності основних засобів регламентується П(С)БО 28 “Зменшення корисності активів”
13	Порядок відображення результатів переоцінки та зменшення корисності основних засобів в регістрах обліку	Відповідно до П(С)БО 7 “Основні засоби” відомості про зміни первісної вартості та суми зносу основних засобів заносяться до регістрів їх аналітичного обліку

1	2	3
14	Порядок списання (ліквідації) основних засобів	Залежно від організаційно-правових форм господарювання в наказі про облікову політику необхідно вказувати порядок списання (ліквідації) об'єктів основних засобів (особливо недоамортизованих).
15	Первинні документи з обліку основних засобів і графік документообороту	В обліковій політиці необхідно передбачити перелік первинних документів, які використовуватимуться при обліковому відображенні основних засобів, та визначити їх графік документообороту
16	Перелік дій матеріально відповідальних осіб	Матеріально відповідальні особи несуть відповідальність за збереженість майна, тому вони чітко повинні знати свої обов'язки
18	Порядок проведення інвентаризації	Одним з елементів облікової політики угорських підприємств є Правила проведення інвентаризація. Для ефективного контролю за збереженістю майна необхідно визначити і прописати в обліковій політиці порядок проведення інвентаризації



